

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут філології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б.Жильцов
“ _____ ” _____ 2017 року

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

з теорії і практики перекладу (англійська мова)

Спеціальність: 8.02030302 «Філологія» Переклад

Освітній рівень: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
англійської філології та перекладу
Протокол від 22 лютого 2017 р. №7

Завідувач кафедри

_____ (Якуба В.В.)

2017 рік

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма комплексного екзамену з теорії та практики перекладу призначена для студентів, які закінчують Київський університет імені Бориса Грінченка за денною (стаціонарною) формою навчання зі спеціальності «Переклад».

Комплексний екзамен з теорії та практики перекладу (англійська мова) має на меті визначення готовності студентів-випускників здійснювати професійні функції перекладача з англійської мови на українську та з української на англійську. В межах цього екзамену перевіряється й оцінюється науково-теоретична та практична підготовка майбутніх магістрів з двостороннього перекладу, які передбачають сформованість комунікативних умінь та перекладацьких навичок, необхідних перекладачеві у його професійній діяльності.

До складання комплексного екзамену з теорії та практики перекладу допускаються студенти, які виконали усі вимоги навчального плану та програм з курсу комунікативні стратегії першої іноземної мови, а також із курсу професійно орієнтованих дисциплін: сучасні наукові аспекти вивчення перекладознавчих дисциплін, лінгвокультурологія, методологія і методика перекладознавчих досліджень, актуальні питання перекладознавства, соціолінгвістичні та прагматичні проблеми перекладу, жанрові теорії перекладу, семантико-стилістичні проблеми перекладу, методика викладання перекладу у вищій школі, історія перекладу, техніка перекладу, практичний курс перекладу, теорія мовної комунікації, література англомовних країн і переклад, основи перекладу та редагування художніх текстів, науково-технічний переклад, комунікативні стратегії першої іноземної мови.

Комплексний екзамен проводиться іноземною мовою, що вивчається, та українською мовою.

Для проведення комплексного екзамену організовується державна екзаменаційна комісія у складі голови та екзаменаторів (членів) комісії. Комісія створюється щорічно наказом ректора і діє протягом календарного року.

1. ВИМОГИ ДО СТУДЕНТІВ НА КОМПЛЕКСНОМУ ЕКЗАМЕНІ З ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

Комплексний державний екзамен з теорії та практики перекладу (англійська мова) передбачає перевірку та оцінку сформованості у студентів комунікативної, соціокультурної та професійної компетенції, наявності у студентів знань з перекладу та вмінь реалізовувати ці знання в майбутній професійній діяльності.

На державному екзамені студенти повинні продемонструвати:

- знання актуальних проблем теорії мови та підходів до аналізу мовних явищ у процесі перекладу;

- уміння визначати відповідні мовні явища, здійснювати їх систематизацію та інтерпретацію, виходячи із загальних закономірностей мови оригіналу та мови перекладу;
- комунікативну компетенцію, тобто володіння способами формулювання думок відповідною мовою, способами реалізації мовної норми в різних видах мовленнєвої діяльності;
- уміння та навички використовувати базовий словник в обсязі програмних вимог (близько 4500 лексичних одиниць) та вживати їх в усній і письмовій формі в рецептивних та продуктивних видах мовленнєвої діяльності;
- володіння професійними перекладацькими вміннями: під час відтворення тексту-оригіналу засобами іншої мови уникати буквалізмів та довільного перекладу, долати неперекладність певних граматичних категорій, конструкцій, слів-реалій, усталених словосполучень та ідіом;
- здатність реалізувати здобуті знання, сформовані професійні навички та вміння під час перекладацької діяльності.

2. СТРУКТУРА КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

Комплексний екзамен складається з усної частини та відбувається відповідно до розкладу проведення державних екзаменів. Комплексний екзамен з англійської мови та філологічних фахових дисциплін включає такі кваліфікаційні завдання:

1. Розкриття теоретичного питання однієї з вивчених філологічних дисциплін (семантико-стилістичні проблеми перекладу, науково-технічний переклад, методика викладання перекладу у вищій школі);
2. Перекладацький аналіз запропонованого іншомовного автентичного тексту певного жанру (публіцистичний, науково-технічний або художній);
3. Переклад з аркушу англійської статті соціально-політичної спрямованості на українську мову.

Зміст і вимоги до завдань на комплексному екзамені

Кваліфікаційні завдання:

1. Розкриття теоретичного питання однієї з вивчених дисциплін (семантико-стилістичні проблеми перекладу, науково-технічний переклад, методика викладання перекладу у вищій школі).

Теоретичні питання зазначені в білетах до державного екзамену.

Час, що надається для підготовки першого завдання – 20 хвилин.

Під час відповіді на перше питання студент повинен продемонструвати відповідний рівень володіння теоретичним матеріалом у межах семантико-

стилістичні проблеми перекладу, науково-технічний переклад, методика викладання перекладу у вищій школі.

Семантико-прагматичні проблеми перекладу:

1. Функціональні стилі сучасної мови у перекладознавчому аспекті.
2. Характеристики англійського наукового стилю та його відмінності від українського наукового стилю як проблема перекладу.
3. Типи технічних текстів та особливості їх перекладу з англійської на українську мову.
4. Особливості перекладу технічних текстів різних типів з української на англійську мову.
5. Публіцистичний та газетний стилі англійської мови та особливості їх перекладу українською.
6. Характерні ознаки художнього стилю та перекладу.
7. Особливості перекладу стилістичних прийомів з англійської на українську.
8. Види лексичної та синтаксичної редукції, що створюють розмовність тону в англійській та українській мовах як проблема перекладу.
9. Офіційно-діловий стиль: основні риси та лінгвостилістичні особливості в англо-американській та українській традиціях.

Науково-технічний переклад:

1. Переклад термінології як основна проблема науково-технічного перекладу.
2. Структурні характеристики наукового тексту як проблема перекладу.
3. Граматичні особливості англійського наукового тексту та особливості їх перекладу українською мовою.
4. Типи наукових текстів та їх переклад з англійської мови на українську.
5. Особливості перекладу юридичних документів з англійської на українську.
6. Типи юридичних документів та їх переклад з української мови на англійську.
7. Відмінні та спільні риси наукових та технічних текстів та їх перекладу.
8. Дослідження як основний метод науково-технічного перекладу. Техніка вивчення області знань, до якої відноситься текст оригіналу.

Методика викладання перекладу у вищій школі:

1. Викладання перекладу як окрема дисципліна з навчання методам викладання перекладу.
2. Методи викладання письмового перекладу.
3. Методи викладання усного перекладу.
4. Методи навчання інформаційних технологій у перекладі.

2. *Ознайомлення із запропонованим іншомовним автентичним текстом певного жанру (публіцистичний, науково-технічний або художній) та його перекладом українською мовою; виразне читання вказаного фрагмента тексту оригіналу; перекладацький коментар.*

*Обсяг тексту-оригіналу та його відповідника українською мовою
– 200 друкованих знаків (кожен).*

*Час, що надається для підготовки другого завдання
– 30 хвилин.*

Перекладацький коментар тексту передбачає виклад в стислій формі основних лінгвостилістичних особливостей запропонованого друкованого уривку тексту оригіналу та його україномовного перекладу, а саме:

- визначення функціонального стилю та жанрової належності тексту оригіналу;
- ідентифікацію у тексті оригіналу морфологічних, лексичних, семасіологічних виражальних засобів і стилістичних прийомів та визначення їхньої функції;
- порівняльний аналіз текстів оригіналу та перекладу;
- виявлення у тексті перекладу перекладацьких трансформацій та коментар щодо їхнього застосування.

3. *Переклад з аркушу англomовної статті соціально-політичної спрямованості українською мовою.*

Обсяг тексту – 200-250 знаків.

Час, що надається для підготовки третього завдання – 5-10 хвилин.

Переклад з аркушу передбачає відтворення англomовної статті засобами української мови зі збереженням її основного змісту. Під час виконання цього завдання студенти повинні продемонструвати знання лексичного матеріалу, набуті протягом вивчення таких модульних тем:

1. Міжнародне право, дотримання прав людини:
 - структура законодавчої влади країни, мова якої вивчається;
 - структура законодавчої влади України;
 - моральні та правові цінності людства;
 - взаємозв'язок моралі та права.
2. Міжнародні організації та їх роль у сучасному світі:
 - міжнародні контакти України;
 - роль міжнародних організацій у боротьбі з проявами агресії та тероризму.
3. Економічні відносини у суспільстві:
 - глобалізація у сучасному світі;
 - банки та банківська система;
 - менеджмент та людські ресурси.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При виставленні оцінки враховується змістовність та ґрунтовність всіх відповідей студента на питання екзаменаційного білету; мовна, комунікативна, лінгвокраїнознавча та перекладацька компетенція та рівень володіння основами теорії мови. Оцінювання усних відповідей здійснюється відповідно до вимог з конкретних питань екзаменаційного білету.

Перше питання:

Оцінка "відмінно"

Зміст відповіді: змістовна, логічна, чітка відповідь на теоретичне питання.

Форма відповіді: коректна фонетична, лексико-граматична та інформаційна презентація тексту, вільне володіння мовою, зв'язність та швидкість мовлення, логічне послідовне викладення матеріалу з дотриманням семантичних та формальних зв'язків між реченнями.

Оцінка "добре"

Передбачається невиконання однієї вимоги до змісту або однієї вимоги до форми. Допускається 3-4 граматичних або лексичних помилок.

Оцінка "задовільно"

Передбачається невиконання двох/трьох вимог до змісту або однієї вимоги до форми. Допускається 5-6 мовних помилок.

Оцінка "незадовільно"

Передбачається невиконання чотирьох і більше вимог до змісту, двох чи більше вимог до форми. У відповіді студента присутні більше, ніж 6 мовних помилок.

Друге питання:

Оцінка "відмінно"

Зміст відповіді: повне розуміння тексту; змістовна інтерпретація фрагменту тексту з аналізом мовно- та мовленнєво-стилістичних засобів; особиста оцінка прочитаного; вміння визначити та проаналізувати мовні явища в тексті; вміння пояснити смислові, структурні, загальні та відмінні особливості мовних явищ.

Форма відповіді: коректна фонетична, лексико-граматична та інформаційна презентація тексту, вільне володіння мовою, зв'язність та швидкість мовлення, логічне послідовне викладення матеріалу з дотриманням семантичних та формальних зв'язків між реченнями.

Оцінка "добре"

Передбачається невиконання однієї вимоги до змісту або однієї вимоги до форми. Допускається 3-4 граматичних або лексичних помилок.

Оцінка "задовільно"

Передбачається невиконання двох/трьох вимог до змісту або однієї вимоги до форми. Допускається 5-6 мовних помилок.

Оцінка "незадовільно"

Передбачається невиконання чотирьох і більше вимог до змісту, двох чи більше вимог до форми. У відповіді студента присутні більше, ніж 6 мовних помилок.

Третє питання:

Оцінка "відмінно"

Зміст відповіді: повне розуміння запропонованого тексту; відтворення його основного змісту у нормальному темпі.

Форма відповіді: фонетично коректне мовлення, вільне володіння мовою, зв'язність та швидкість мовлення, володіння навичками перекладу й комунікації, грамотність мовлення.

Оцінка "добре"

Передбачається невиконання однієї/двох вимог до змісту й перекладу, та однієї - до форми. Допускається 3-4 граматичних або лексичних помилки.

Оцінка "задовільно"

Передбачається невиконання трьох вимог до змісту й перекладу, або двох вимог до форми. Допускається 5-6 мовних помилок.

Оцінка "незадовільно"

Передбачається невиконання чотирьох та більше вимог до змісту й перекладу, трьох та більше вимог до форми. У відповіді студента наявні більше, ніж 8 мовних помилок.

КРИТЕРІЇ

комплексної оцінки за результатами екзамену

При виставленні підсумкової оцінки за державний екзамен усі складові питання вважаються рівноцінними. Кожен вид роботи оцінюється за 4-бальною шкалою («5», «4», «3», «2»).

Підсумкова оцінка за державний екзамен обчислюється як середнє арифметичне з округленням до сотих долей. За шкалою ECTS і національною шкалою оцінки виставляються так:

Підсумкова кількість балів (max – 100)	за національною шкалою	Рейтинг ECTS	Критерії оцінювання
90-100	відмінно	А	оцінку “відмінно” отримує студент, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільно володіє спеціальною термінологією, викладає матеріал послідовно, правильно застосовує теоретичні знання з усіх фахових дисциплін для розв’язання практичних завдань; уміє розробляти методику вирішення дослідницьких проблем, використовуючи при цьому новітні досягнення мовознавства і літературознавства;
82-89	добре	В	Відповідь демонструє всебічні, систематичні й глибокі знання програмового матеріалу, вільне володіння спеціальною термінологією, матеріал викладено послідовно, із застосуванням теоретичних знань з різних дисциплін для розв’язання практичних завдань; припускається 1-2 неточності у викладенні матеріалу, які не призводять до помилкових висновків і рішень
75-81	добре	С	оцінку “добре” отримує студент, який достатньо розкриває основний зміст теоретичних питань, володіє навичками лінгвістичного й літературознавчого аналізу, вміє теоретично обґрунтувати й застосувати набуті знання з мовознавства і літературознавства; правильно використовує професійну термінологію, не допускає у відповіді грубих помилок; можливі 3-4 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у

			висновках, узагальненнях, які не спотворюють зміст відповіді
66-74	задовільно	Д	оцінку “задовільно” отримує студент, який в основному правильно відповідає на питання, але викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
60-65	задовільно	Е	оцінку “задовільно” отримує студент, який коротко, схематично, але в основному правильно відповідає на питання; викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
35-59	незадовільно	FX	оцінку “незадовільно” отримує студент, який не може розкрити основний зміст теоретичних питань, не володіє навичками застосування набутих знань для виконання практичних завдань; не володіє професійною термінологією; допускає грубі помилки в остаточних висновках

ЛІТЕРАТУРА

1. Максимов С.Є. Сучасні лексичні галузеві новоутворення як проблеми перекладу [Текст]/С.Є. Максимов // Вісник Київського міжнародного ун-ту. Сер. Іноземна філологія. –Вип. 1. – К.: Правові джерела, 2002. – С. 67-71.
2. Максимов С.Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови) [Текст]/С.Є. Максимов. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. – 122 с.
3. Максимов С.Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови) [Текст]/С.Є. Максимов. – К.: Ленвіт, 2006. – 157с.
4. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англомовної юридичної літератури [Текст]/Л.М. Черноватий. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 656 с.
5. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англомовної економічної літератури [Текст]/Л.М. Черноватий. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 272с.
6. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англомовної науково-технічної літератури [Текст]/Л.М. Черноватий. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 325 с.
7. Черноватий Л.М., Карабан В.І. Переклад англомовної громадсько-політичної літератури [Текст]/Л.М. Черноватий. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 272 с.
8. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько. – К.: Вища шк., 2003.
9. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. – 3-тє вид. – Тернопіль: Навчальна книга, 2000.
10. Гладуш Н.Ф. Теоретична граматика англійської мови в таблицях: Навчальний посібник. – Київ: ТОВ “ВТС Принт”, 2012. – 188 с.
19. Гарбовский Н. К. Теория перевода. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2004. – 543с.
20. Залевская А. А. Текст и его понимание. – Тверь: Изд-Во Твер. гос. ун-та, 2001. – 177 с.
21. Казакова Т. А. Практикум по художественному переводу: Учеб. пособ. На англ яз. – СПб.: Изд-во «Союз», 2003. – 320 с.
22. Казакова Т. А. Практические основы перевода: Учеб. пособ. – СПб.: Лениздат; Изд-во «Союз», 2002. – 320 с.
23. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову: Навчальний посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 608 с.
24. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс – М.: Гнозис, 2004. – 390 с.
25. Коломієць Л. В. Концептуально-методологічні засади сучасного українського поетичного перекладу (на матеріалі перекладів з англійської, ірландської та американської поезії): Монографія. – К.: ВПЦ «Київський Університет», 2004. – 522 с.
28. Дидактика перевода. Хрестоматия и учебные задания: учеб. пособие / сост. В.Н. Базылев, В.Г. Красильникова; под ред. В.Н. Базылева. – М.:

Флинта, 2012. – 128 с.

29. Лавриненко О.О. Методика викладання перекладу (на матеріалі англійської мови). – К.: Вид-во КМУ, 2011. – 154 с.

30. Нелюбин Л.Л., Князева Е.Г. Переводоведческая лингводидактика: учебно-методическое пособие. – М.: Флинта, 2009. – 320 с.

31. Черноватий Л., Червінко Є. Система вправ для навчання послідовного перекладу з опорою на систему перекладацького скоропису // Збірник наукових праць. – 2013. – Ч. 3. (e-file)

32. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 376 с.

34. Eser O. A Model of Translator's Competence from an Educational Perspective // International Journal of Comparative Literature and Translation Studies. – 2015. – V. 3, No. 1. – Pp. 4-15.

35. Kaminskiene L., Kavaliauskiene G. Competences in Translation and Interpreting // Studies about Languages. – 2002. – No. 20. – P. 138-146.

36. Liu J. Translators Training: Teaching Programs, Curricula, Practices // Journal of Language Teaching and Research. – 2013. – V.4, No. 1. – P. 127-132.